

Coordinació i redacció: Laura Gost

Fotografia: Jaume Carrió

Traducció a l'anglès: Esmeralda García

Disseny i maquetació: Misobrino® Miscelánea Creativa

Impressió: Grupprint

Dipòsit Legal: DL PM 837-2015

BINI ARROI

PAISATGE, HISTÒRIA I EMOCIÓ
LANDSCAPE, HISTORY AND EMOTION
PAISAJE, HISTORIA Y EMOCIÓN

Agraïments

Voldria aprofitar aquest breu espai per expressar el meu agraïment al senyor Antoni Fluxà, per la seva iniciativa i suport encomiables en les tasques de restauració i documentació del llogaret de Biniarroi; als meus pares, per haver-me inculcat des de ben petit un profund respecte i una gran estimació pels projectes de rehabilitació i conservació de l'art i el patrimoni arquitectònic d'aquesta terra nostra; al fotògraf, Jaume Carrió, per immortalitzar aquestes precioses imatges, i a na Laura Gost, per les labors de redacció i coordinació que ha dut a terme a l'hora de donar forma a aquest llibre.

M'agradaria així mateix dedicar el llibre *Biniarroi: paisatge, història i emoció* a la meva dona, a la meva germana, als meus nebots i, especialment, als meus fills Tirso i Magnus, esperant que un dia sentin la inquietud de recollir el testimoni del seu pare i de seguir amb la rehabilitació d'aquest entranyable llogaret fins a la seva restauració total.

Tirso Tarragó

Advocat; promotor de les tasques de rehabilitació de Biniarroi i del llibre *Biniarroi: paisatge, història i emoció*.

Acknowledgements

I would like to take this opportunity to express my deepest gratitude to Antoni Fluxà, for his involvement in this project and his support in the restoration and documentation of the hamlet of Biniarroi; to my parents for instilling in me from a very early age a deep respect for art rehabilitation and conservation projects and love for the architectural heritage of our land; and to Laura Gost, for all her hard work in preparing this book.

I would also like to dedicate the book *Biniarroi: landscape, history and emotion* to my wife, my sister, my nieces and nephews, and especially, to my children Tirso and Magnus, in the hope that one day their enquiring minds will encourage them to their father's legacy, and to continue the work of preserving this wonderful hamlet until it is fully restored.

Tirso Tarragó

Lawyer; promoter of the restoration of Biniarroi and the book *Biniarroi: landscape, history and emotion*

Agradecimientos

Querría aprovechar este breve espacio para expresar mi agradecimiento al señor Antoni Fluxà, por su iniciativa y apoyo encomiables en las tareas de restauración y documentación del *llogaret* de Binairroi; a mis padres, por haberme inculcado desde muy pequeño un profundo respeto y un gran amor por los proyectos de rehabilitación y conservación del arte y el patrimonio arquitectónico de esta tierra nuestra; al fotógrafo, Jaume Carrió, por immortalizar estas preciosas imágenes, y a Laura Gost, por las labores de redacción y coordinación que ha llevado a cabo a la hora de dar forma a este libro.

Me gustaría asimismo dedicar el libro *Biniarroi: paisaje, historia y emoción* a mi mujer, a mi hermana, a mis sobrinos y, especialmente, a mis hijos Tirso y Magnus, esperando que un día sientan la inquietud de recoger el testigo de su padre y de seguir con la rehabilitación de este entrañable *llogaret* hasta su restauración total.

Tirso Tarragó

Abogado; promotor de las tareas de rehabilitación de Biniarroi y del libro *Biniarroi: paisaje, historia y emoción*.

I

UNA TERRA AMB CARÀCTER

A LAND WITH CHARACTER

UNA TIERRA CON CARÁCTER

*A l' hora que el sol se pon,
bevent al raig de la font,
be assaborit els secrets
de la terra misteriosa.*

Joan Maragall (1901)

Quan el visitant posa els peus a Biniarroi, troba en aquest llogaret la culminació de la bellesa i la quietud que probablement ja s'havien insinuat en el camí a través del qual ha arribat fins aquí. Una vegetació frondosa i diversa, que engloba l'escala de tonalitats verdoses i marrons tan característiques de la topografia mallorquina, rep al nouvingut en trepitjar aquesta petita regió, i l'acompanya durant tot el temps que hi roman. En realitat, l'encant de Biniarroi té molt en comú amb bona part d'aquells pobles de l'illa de Mallorca en els quals artistes de totes les disciplines, èpoques i nacionalitats hi trobaren una inspiració sens dubte propiciada per l'excepcionalitat del paisatge i per unes condicions climàtiques senzillament sublims.

*When the sun sets,
drinking from the fountain
I have discovered the secrets
of the mysterious mountain.*

*A la hora en que se pone el sol,
bebiendo del chorro de la fuente,
se saboreado los secretos
de la tierra misteriosa.*

When visitors set foot in Biniarroi for the first time, they are immersed in a mixture of beauty and tranquillity, which had probably started having its influence while visitors were still on the road leading to it. New-comers to this small region are welcomed by the lush and luxuriant vegetation which surround them in shades of green and brown, so characteristic of Majorcan topography, and accompanies them throughout their stay. In fact, the charm of Biniarroi has a lot in common with the Majorcan villages which served as inspiration for artists from a wide range of disciplines, eras and nationalities, most probably because of the magnificent landscape and superb weather.

Cuando el visitante pone los pies en Biniarroi, encuentra en este lugar la culminación de la belleza y la quietud que probablemente ya se habían insinuado en el camino a través del cual ha llegado hasta aquí. Una vegetación frondosa y diversa, que engloba la escala de tonalidades verdosas y marrones tan características de la topografía mallorquina, recibe al recién llegado nada más pisar esta pequeña región, y lo acompaña durante todo el tiempo que permanece allí. En realidad, el encanto de Biniarroi tiene mucho en común con buena parte de aquellos pueblos de la isla de Mallorca en los que artistas de todas las disciplinas, épocas y nacionalidades encontraron una inspiración sin duda propiciada por la excepcionalidad del paisaje y por unas condiciones climáticas sencillamente sublimes.

Biniarroi té també en comú amb altres municipis de l'illa la conservació d'un topònim que ens recorda la presència musulmana que segles enrere deixà empremta en la cultura, l'art i la llengua de Mallorca. "Fills de pastor" (de l'àrab *Beni ar raj*) és, concretament, la traducció aproximada de "bini" (fills) sumada a la resta de caràcters que conformen el nom d'aquest llogaret. Biniarroi, en aquest sentit, segueix per tant l'estela de Binissalem, Biniamar, Binicanella, i altres topònims que comparteixen el sufix "bini" (fills), fent al·lusió a la descendència dels qui llavors eren els amos de les terres en qüestió.

Biniarroi and other hamlets of the Island also share a common history, reflected in the preservation of place names, evocative of the Muslim presence on the island centuries back, which left an imprint on the culture, art and language of Majorca. An approximate translation of the name of this village would be "Sons of shepherds", from the Arab *Beni ar raj*. The name is built on the suffix "bini" (sons), to which the remaining characters forming the name were added. In that sense, Biniarroi follows the same tradition as places such as Binissalem, Biniamar, Binicanella, and other toponyms sharing the "bini" (son), suffix, alluding to the descendants of landowners of years past.

Biniarroi tiene también en común con otros municipios de la isla la conservación de un topónimo que nos recuerda la presencia musulmana que siglos atrás dejó su huella en la cultura, el arte y la lengua de Mallorca. "Hijos de pastor" (del árabe *Beni ar raj*) es, concretamente, la traducción aproximada de "bini" (hijos) sumada al resto de caracteres que conforman el nombre de este lugar. Biniarroi, en este sentido, sigue por lo tanto la estela de Binissalem, Biniamar, Binicanella, y otros topónimos que comparten el sufijo "bini" (hijos), haciendo alusión a la descendencia de los que entonces eran los amos de las tierras en cuestión.

I és que aquest llogaret, documentat per primera vegada pels volts de 1230, fou inicialment una de les quatre alqueries musulmanes que configuraren el municipi de Mancor de la Vall fins l'arribada a l'illa de Mallorca del rei Jaume I, que es produí a les darreries de l'any 1229. Mancor, Biniatzent i Massanella constitueïen les altres tres alqueries que, juntament amb Biniarroi, depengueren a nivell eclesiàstic del municipi de Selva a partir de l'any 1248 i fins al 1913, que fou quan es va acabar la construcció de la parròquia de Sant Joan Baptista de Mancor. Actualment, Biniarroi segueix formant part del terme municipal de Mancor de la Vall.

The first documented traces of this hamlet go back to 1230, when the hamlet was one of four Muslim rural communities which made up the township of Mancor de la Vall until the arrival on the island of King James I of Aragon in late 1229. Mancor, Biniatzent and Massanella were the other three rural communities which, together with Biniarroi, would come to depend of the township of Selva at an ecclesiastic level from 1248 to 1913, when the construction of the parish of *Sant Joan Baptista de Mancor* was completed. Nowadays, Biniarroi is part of the township of Mancor de la Vall.

Y es que este sitio, documentado por primera vez alrededor del año 1230, fue inicialmente una de las cuatro alquerías musulmanas que configuraron el municipio de Mancor de la Vall hasta la llegada a la isla de Mallorca del rey Jaume I, que se produjo a finales del año 1229. Mancor, Biniatzent y Massanella constituyían las otras tres alquerías que, junto a Biniarroi, dependieron a nivel eclesiástico del municipio de Selva a partir del año 1248 y hasta 1913, que fue cuando se terminó la construcción de la parroquia de Sant Joan Baptista de Mancor. Actualmente, Biniarroi sigue formando parte del término municipal de Mancor de la Vall.

*Verdegen encara aquells camps
i duren aquelles arbredes
i damunt del mateix atzur
es retallen les meves muntanyes.
Allí les pedres invoquen sempre
la pluja difícil, la pluja blava
que ve de tu, cadena clara,
serra, plaer, claror meva!
Sóc avar de la llum que em resta dins els ulls
i que em fa tremolar quan et recordo!
Ara els jardins hi són com músiques
i em torben, em fatiguen com en un tedi lent.
El cor de la tardor ja s'hi marceix,
concertat amb fumeres delicades.
I les herbes es cremen a turons
de cacera, entre somnis de setembre
i boires entintades de capvespre.
Tota la meva vida es lliga a tu,
com en la nit les flames a la fosca.*

Bartomeu Rosselló-Pòrcel (1937)

*Those fields still turn green
 those groves remain,
 and my mountains are etched
 above the same azure.
 The stones always invoke
 the difficult rain, the blue rain
 that comes from you, bright ridge,
 my mountains, pleasure, brightness!
 I'm greedy for the light, lingering in my eyes,
 that makes me tremble when I remember you!
 Now the gardens are like music;
 they trouble and dire me like some slow tedium.
 Autumn's heart already fades
 fixed with delicate smoke-clouds.
 And the grass turns brown on hunting party
 hills, among September dreams
 and dust-tinged fogs.
 All my life is bound to you,
 like flames at night to the darkness.*

*Verdean aún aquellos campos
 y duran aquellas arboledas
 y sobre el mismo azur
 se recortan mis montañas.
 Allí las piedras invocan siempre
 la lluvia difícil, la lluvia azul
 que viene de ti, ¡cadena clara,
 sierra, placer, claridad mía!
 ¡Soy avaro de la luz que resta en mis ojos
 y que me hace temblar cuando te recuerdo!
 Ahora los jardines están allí como músicas
 y me turban, me fatigan como en un tedio lento.
 El corazón del otoño ya se marchita,
 concertado con humaredas delicadas.
 Y las hierbas se queman en montes
 de caza, entre sueños de septiembre
 y nieblas tintadas de tarde.
 Toda mi vida se liga a ti,
 como en la noche las llamas a la oscuridad.*

II

L'ORATORI DE BINIARROI:
LA DETERMINACIÓ D'UN POBLE FETA MONUMENT
THE BINIARROI ORATORY:
THE MONUMENTAL DETERMINATION OF A PEOPLE
EL ORATORIO DE BINIARROI:
LA DETERMINACIÓN DE UN PUEBLO HECHA MONUMENTO

Anar a missa ha constituït, al llarg dels segles, una activitat ineludible en les agendas de les famílies biniarroieres. Mentre hi hagué habitants en aquest petit llogaret, persistí entre ells una ferma voluntat d'assistir a l'església els diumenges i, el que és més important, de tornar més àgil, ràpida i segura aquesta activitat de gran rellevància per a una comunitat aleshores creient i practicant.

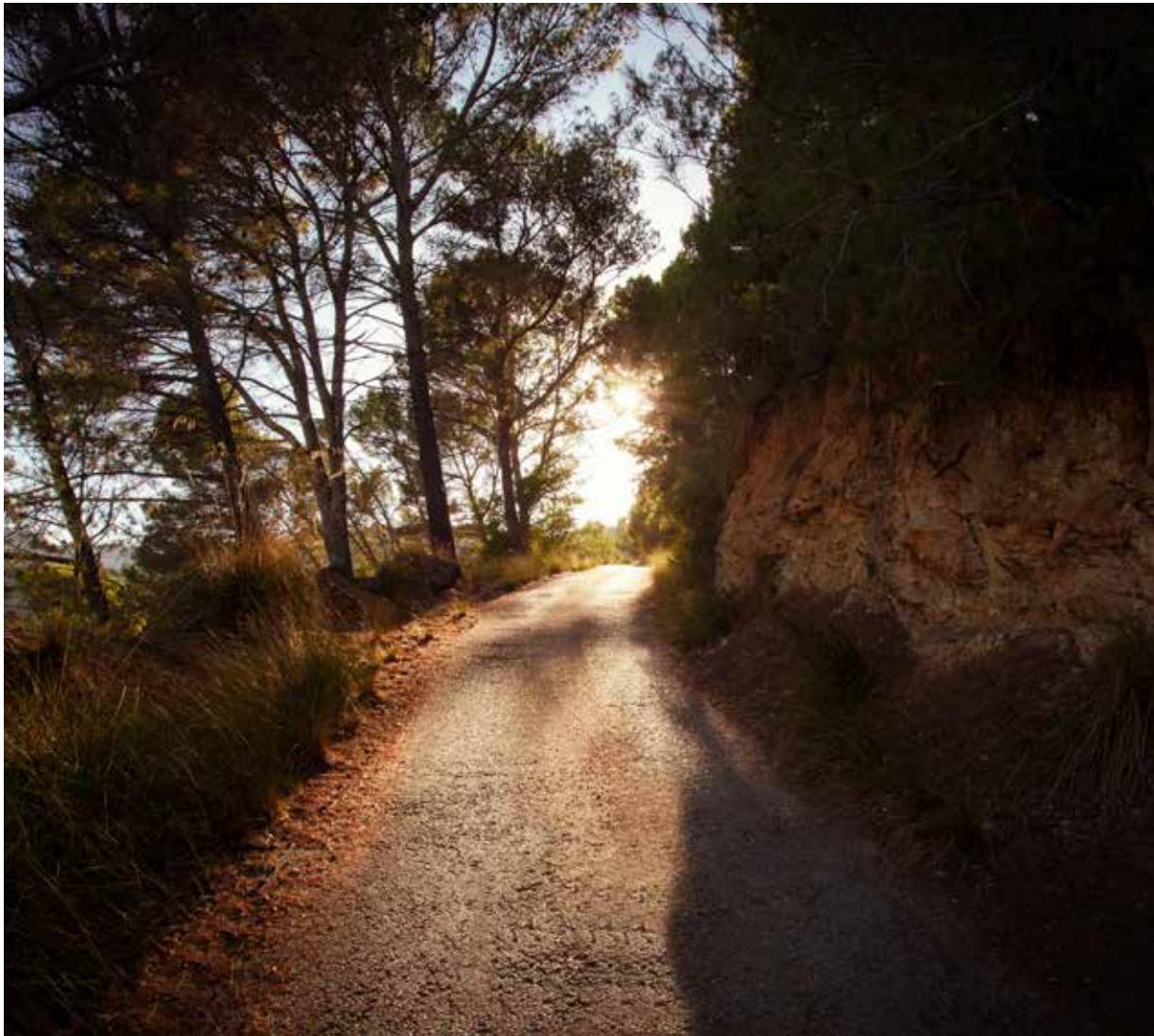
A partir de 1341, es tenen documents que parlen de la capella de Santa Llúcia, una petita església que fou edificada entre Mancor i Biniarroi amb la finalitat d'evitar als homes i dones que residien en aquestes regions l'àrdua tasca de desplaçar-se fins al municipi de Selva cada vegada que volien anar a missa. Així doncs, fou aquesta una incipient i gens menyspreable iniciativa que, ja a la primera meitat del segle XIV, va contribuir a que els biniarroiers i les biniarroieres, així com els mancorins i la resta de ciutadans de les quatre alqueries, poguessin estalviar temps i esforços a l'hora de retre culte a Déu.

For centuries, going to Mass has been an inescapable activity for Biniarroi families. There was a strong desire among the inhabitants of the village to attend Mass on Sundays, and more importantly, to make this highly important activity easier, faster and safer for the community of believers and church-goers.

Documents dating back to 1341 mention the Santa Llúcia chapel, a small church which was built between Mancor and Biniarroi so that the men and women living in that region would not have to travel all the way to the township of Selva whenever they wanted to go to church. So, as early as the mid-14th century, it was a practical and somewhat inconsequential initiative to help the men and women of Biniarroi, Mancor and the inhabitants of the four rural communities to save considerable time and effort in their worship of God.

Ir a misa ha constituido, a lo largo de los siglos, una actividad ineludible en las agendas de las familias biniarroieras. Mientras hubo habitantes en este pequeño lugar, persistió entre ellos una firme voluntad de asistir a la iglesia los domingos y, lo que es más importante, de volver más ágil, rápida y segura esta actividad de gran relevancia para una comunidad por aquél entonces creyente y practicante.

A partir de 1341, se tienen documentos que hablan de la capilla de Santa Llúcia, una pequeña iglesia que fue edificada entre Mancor y Biniarroi con la finalidad de evitar a los hombres y mujeres que residían en estas regiones la ardua tarea de desplazarse hasta el municipio de Selva cada vez que deseaban ir a misa. Así pues, fue ésta una incipiente y nada despreciable iniciativa que, ya en la primera mitad del siglo XIV, contribuyó a que los biniarroiers y las biniarroieres, así como los mancorins y el resto de ciudadanos de las cuatro alquerías, pudieran evitar tiempo y esfuerzos a la hora de rendir culto a Dios.

Però el conformisme i la inacció no són, precisament, els adjetius que millor han definit les persones que, al llarg de les passades centúries, han viscut, treballat, crescut i resat a Biniarroi. Per tant, no pot sorprendre que, uns quants segles després d'engregar un projecte tan ambiciós com la construcció de la capella de Santa Llúcia, els ciutadans del llogaret més alt de Mallorca es decidissin a reunir-se per començar a desenvolupar les fases d'una nova meta, més ambiciosa encara: l'edificació d'un oratori al bell mig de Biniarroi, que aproparia encara més al nucli biniarroier l'espai per a la pregària i per a les rutines religioses dels residents.

Abraham Lincoln va dir: "Déu prefeix la gent corrent, per això n'ha fet tanta". I el cert és que fou gent corrent, sí, però també gent perseverant, valenta i esforçada la que, dia 11 de març de l'any 1819, es va reunir al despatx del notari Antoni Ferragut Oliver, amb l'objectiu d'iniciar els tràmits per a la construcció d'una capella *per a i dels* biniarroiers. I la primera passa, en aquest sentit, era la firma d'una acta notarial per part dels moradors del llogaret.

However, conformism and inaction are not the adjectives which best qualify the people who, over the centuries, lived, worked and prayed in Biniarroi. It is no surprise then that several centuries after launching the very ambitious project of building the Santa Llúcia chapel, the citizens living on the highest point in Majorca decided to support a new, more ambitious project: build an oratory in the heart of Biniarroi to provide a sacred place for prayer and for the religious rites of the residents.

Abraham Lincoln once said: "The Lord prefers common-looking people. That is why he made so many of them." It was common, yet persevering, strong, brave and hard-working people who, on March 11, 1819, gathered at the house of notary Antoni Ferragut Oliver, to initiate the necessary proceedings to be able to build a chapel *for and by* the people of Biniarroi. The first step of the project was the signature of a notarial deed by the inhabitants of the village.

Pero el conformismo y la inacción no son, precisamente, los adjetivos que mejor han definido a las personas que, a lo largo de las pasadas centurias, han vivido, trabajado, crecido y rezado en Binairroi. Por lo tanto, no puede sorprender que, unos cuantos siglos después de poner en marcha un proyecto tan ambicioso como la construcción de la capilla de Santa Llúcia, los ciudadanos de la región más alta de Mallorca se decidieran a reunirse para empezar a desarrollar las fases de una nueva meta, más ambiciosa todavía: la edificación de un oratorio justo en el corazón de Binairroi, que acercaría aún más al núcleo biniarroier el espacio para la plegaria y para las rutinas religiosas de los residentes.

Abraham Lincoln dijo: "Dios prefiere a la gente corriente, por eso ha hecho tanta". Y lo cierto es que fue gente corriente, sí, pero también gente perseverante, valiente y esforzada la que, día 11 de marzo del año 1819, se reunió en el despacho del notario Antoni Ferragut Oliver, con el objetivo de iniciar los trámites para la construcción de una capilla *para y de los* biniarroiers. Y el primer paso, en este sentido, era la firma de un acta notarial por parte de los moradores del sitio.

Després d'això, l'aleshores regidor de l'Ajuntament de Selva Pere Nadal Mateu va oferir-los un terreny adequat per ubicar-hi l'anhelat edifici, i, juntament amb ell, firmaren l'acte notarial els següents biniarroiers: Sebastià Mateu "Ros", Antoni Pol "Carro", Bartomeu Alorda, Pere Alorda, Catalina Massip -vídua i acompañada també del seu nét Jaume Reus-, Macià Mateu i Bernat Mateu.

After this, Pere Nadal Mateu, head of the Town Council of Selva, donated land to build the longed-for building. Along with his signature on the deed can also be found the signatures of Biniarroi inhabitants Sebastià Mateu "Ros", Antoni Pol "Carro", Bartomeu Alorda, Pere Alorda, Catalina Massip (widower and accompanied by her grand-son Jaume Reus), Macià Mateu and Bernat Mateu.

Después de esto, el entonces concejal del Ayuntamiento de Selva Pere Nadal Mateu les ofreció un terreno adecuado para ubicar el anhelado edificio, y, juntamente con él, firmaron el acta los siguientes biniarroiers: Sebastià Mateu "Ros", Antoni Pol "Carro", Bartomeu Alorda, Pere Alorda, Catalina Massip –viuda y acompañada también por su nieto Jaume Reus-, Macià Mateu y Bernat Mateu.

*Diminut i amable
sobre suau muntanya
Biniarroi es banya
en aire saludable.*

*El camí que ens hi conduceix
es perd entre els guarets
bota de biaix les pendents
el canal ple.*

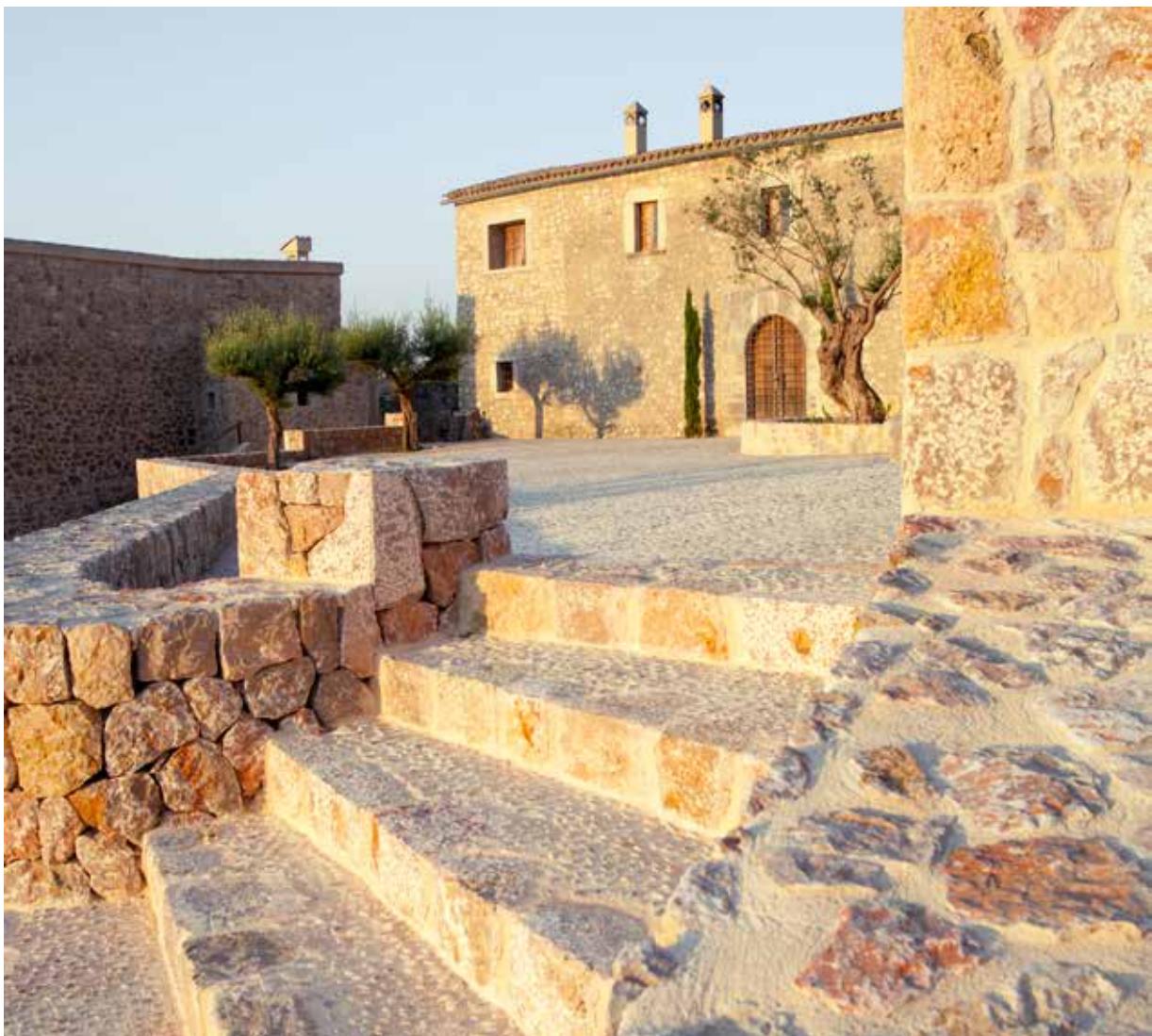
*Tiny and friendly
atop a gentle mountain
Biniarroi bathes
in healthy air.*

*The path leading to it
disappears into the fallow fields;
all along the slope
dances the bursting river*

*Diminuto y amable
sobre suave montaña
Biniarroi se baña
en aire saludable.*

*El sendero que a él lleva
se pierde en los barbechos;
salta al biés los repechos
la canalilla llena.*

Miquel Ferrà (1929)

[...]

*Veureu negres parets
teulades rovellades
cares d'infant rosades
cuites de sols i freds.
A l'aura volandera
l'església obri el portal,
la plaça, amb un parral,
petita com una era.*

[...]

*galls qui vermellegen
[...]
i en la fredor de l'aire,
el fum d'algun veí.*

Miquel Ferrà (1929)

[...]

*You will see black walls
rusty roofs
the pink faces of children,
burnt by sun and frost.
With a soft breeze
the church door opens wide,
the square, with an archway,
as small as a threshing floor*

[...]
roosters crimson

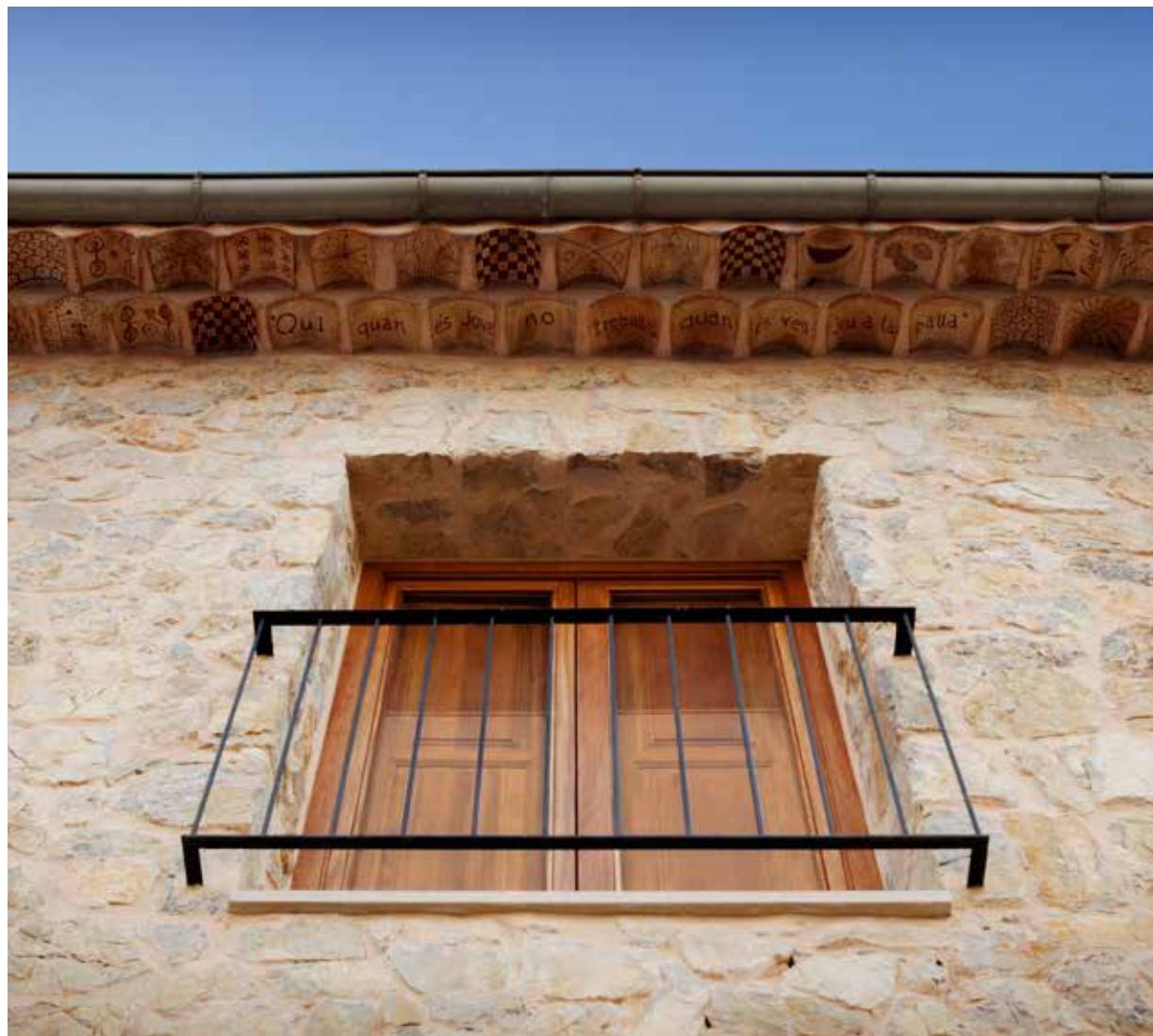
[...]
*and in the freshness of the air,
the smoke from a neighbor's house*

[...]

*Veréis negras paredes
tejados oxidados
caras de niños rosadas
cocidas de soles y fríos.
Al aura volandera
la iglesia abre el portal,
la plaza, con un parral,
pequeña como una era.*

[...]

*gallos que enrojecen
[...]
y en el frío del aire,
el humo de algún vecino.*

*A Biniarroi, lloc mal, jo no m'hi establiria,
perquè han de mester mig dia per dur un dobler de sal.*

(Vella rondalla mallorquina)

*In Biniarroi, evil place, here I would not settle,
because it takes half a day to earn half a dounloon.*

(Old Majorcan saying)

*A Biniarroi, mal lugar, yo jamás me establecería,
porque es preciso medio día para traer un cuarto de sal.*

(Vieja rondalla mallorquina)

Tal i com es recull en la Gran Enciclopèdia de Mallorca, tenim constància que, el 6 de gener de l'any 1822, fou possible, a la fi, beneir dins de l'oratori de Biniarroi. L'encarregat de l'ofici va ser Fra Joan Jofre, si bé tot seguit va tenir lloc una missa en la qual va pronunciar el sermó el mancorí Mossèn Pere Antoni Amengual. Anys més tard, se celebraren també, en aquest mateix oratori, dues bodes que han quedat documentades. Per una banda, l'any 1837 es casaren Bernadí Cànaves i Catalina Alorda; i gairebé tres dècades després, el 19 de març de 1866, contragué matrimoni a Biniarroi la parella formada per Paula Mateu i Mateu Batle.

The *Gran Encyclopédia de Mallorca* tells us that it was on January 6, 1822, that it finally became possible to be blessed in the oratory of Biniarroi. The person presiding the ceremony was Friar Joan Jofre; however, during the celebration of the Mass, it was Mancor resident Father Pere Antoni Amengual who preached the sermon. Years later, this oratory also hosted two weddings for which we have documented traces. In 1837, Bernadí Cànaves and Catalina Alorda were married here and only three decades later, on March 19, 1866, it was the turn of local couple Paula Mateu and Mateu Batle.

Tal como se recoge en la Gran Encyclopédia de Mallorca, tenemos constancia de que, el 6 de enero del año 1822, fue posible, al fin, bendecir dentro del oratorio de Biniarroi. El encargado del oficio fue Fra Joan Jofre, si bien acto seguido tuvo lugar una misa en la que pronunció el sermón el mancorí Mossèn Pere Antoni Amengual. Años más tarde, se celebraron también, en este mismo oratorio, dos bodas que han quedado documentadas. Por un lado, en el año 1837 se casaron Bernadí Cànaves y Catalina Alorda; y casi tres décadas después, el 19 de marzo de 1866, contrajo matrimonio en Biniarroi la pareja formada por Paula Mateu y Mateu Batle.

A finals del segle XIX, la majoria de les famílies residents a Biniarroi tenia una segona llar ubicada en el municipi veí de Mancor. Aquesta circumstància, unida al costum d'aquests biniarroiers i biniarroieres de baixar a la seva residència mancorina en dates assenyalades, contribuí a que l'oratori de Biniarroi anés perdent progressivament la seva funció i la seva importància, esdevenint un espai per al culte religiós tal sols utilitzat de manera molt esporàdica; residual.

By the end of the 19th century, most Biniarroi residents had a second residence in the neighbouring town of Mancor. Gradually, people travelled to their Mancor houses seasonally, which eventually led to the Biniarroi oratory losing importance and its primary function. Over time, it became a place of worship used only on a very residual and sporadic basis.

A finales del siglo XIX, la mayoría de las familias residentes en Biniarroi tenía un segundo hogar ubicado en el municipio vecino de Mancor. Esta circunstancia, unida a la costumbre de estos biniarroiers y biniarroieras de bajar a su residencia mancorina en fechas señaladas, contribuyó a que el oratorio de Biniarroi fuera perdiendo progresivamente su función y su importancia, deviniendo un espacio para el culto religioso tan sólo utilizado de forma muy esporádica; residual.

Així doncs, l'oratori de Biniarroi es reduí a la seva màxima expressió tant pel que fa a l'esplendor decoratiu del seu interior -el 1936 es retirà un dels retaules més atractius de l'oratori per tal d'instal·lar-lo a la capella dedicada a Sant Sebastià que s'havia construït recentment dins l'església parroquial del municipi de Mancor- com pel que fa a les seves funcions eclesiàstiques.

L'any 1939; l'any de la fi d'una guerra civil espanyola que marcaria l'inici de la dictadura franquista i l'any també de l'inici d'una guerra mundial (la segona) que trasbalsaria el món a uns nivells inimaginables; aquest mateix any, a una escala minúscula i insignificant per a tothom excepte per a aquells que veurien en el fet la ruptura d'un vincle emocional, l'oratori de Biniarroi, símbol de l'esforç i la determinació d'unes persones ja desaparegudes però no oblidades, fou definitivament abolit.

The Biniarroi oratory was reduced to its simplest expression, both in terms of the decorative splendour of its interior (in 1936 one of its most ornate altarpieces was moved to the chapel dedicated to Sant Sebastià which had been built recently in the Mancor parish church) and in terms of its liturgical role.

The year 1939 saw the end of the Spanish civil war and marked the beginning of the Franco dictatorship and of World War II which shook the world to its core in a way no-one had ever imagined possible. That same year, amidst worldwide turmoil, another somewhat incidental and insignificant event, except for those for whom this was a very personal loss, took place: the Biniarroi oratory, a symbol of the effort and determination of a few individuals who had passed away but who had not been forgotten, was torn down forever.

Así pues, el oratorio de Biniarroi se redujo a su máxima expresión tanto en relación al esplendor decorativo de su interior -en 1936 se retiró uno de los retablos más atractivos del oratorio con el fin de instalarlo en la capilla dedicada a San Sebastián que se había construido recientemente dentro de la iglesia parroquial del municipio de Mancor- como a sus funciones eclesiásticas. ^

El año 1939; el año del fin de una guerra civil española que marcaría el inicio de la dictadura franquista y el año también del inicio de una guerra mundial (la segunda) que conmocionó al mundo a unos niveles inimaginables; ese mismo año, a una escala minúscula e insignificante para cualquiera excepto para aquellos que verían en ese hecho la ruptura de un vínculo emocional, el oratorio de Biniarroi, símbolo del esfuerzo y la determinación de unas personas ya desaparecidas pero no olvidadas, fue definitivamente derribado.

A Déu poso per testimoni que mai més tornaré a passar fam!, deia una Scarlett O'Hara decidida i valenta en una de les escenes més memorables d'*Allò que el vent s'endugué* i, probablement, de tota la història del cinema. Amb una perseverança potser menys espectacular que en el film de Victor Fleming -però no exempta de certa èpica- i amb una energia extrapolada a la regió petita i humil que era llavors el llogaret mallorquí de Biniarroi, els biniarroiers i les biniarroieres de principis del segle anterior havien aconseguit treure endavant la seva particular i casolana gesta: l'oratori de Biniarroi esdevingué, gràcies a aquesta gent, una realitat a la qual finalment -i novament com en el film de Fleming- s'enduria el vent.

In one of the most memorable scenes of *Gone with the Wind*, and probably of the entire history of cinema, Scarlett O'Hara said “*As God is my witness, I'll never be hungry again!*” With what might seem less spectacular perseverance than in Victor Fleming's film, but which is still as epic, the men and women of Biniarroi drew strength from the small and humble hamlet that was Biniarroi at the end of the former century; men and women who managed to give life to their very own oratory, which, with the passing of time, just as in Fleming's film, is now gone with the wind.

Já Dios pongo por testigo que nunca más volveré a pasar hambre!, decía una Scarlett O'Hara decidida y valiente en una de las escenas más memorables de *Lo que el viento se llevó* y, probablemente, de toda la historia del cine. Con una perseverancia quizás menos espectacular que en el film de Victor Fleming -pero no exenta de cierta épica- y con una energía extrapolada a la región pequeña y humilde que era entonces el *llogaret* mallorquín de Biniarroi, los biniarroiers y las biniarroieres de principios del siglo anterior habían conseguido sacar adelante su particular y casera hazaña: el oratorio de Biniarroi devino, gracias a esa gente, una realidad a la que finalmente -y nuevamente como en el film de Fleming- se llevaría el viento.

III

PLOU EN EL PARADÍS

RAIN IN HEAVEN

LLUEVE EN EL PARAÍSO

Hi ha dues fites que, al llarg dels segles, i tot i estar molt separades en el temps, afectaren notablement la població de Biniarroi, Mancor i els seus voltants. No obstant això, cal esmentar que una d'elles, en realitat, no fou exclusiva de les regions a les quals ens referim, sinó que es tracta d'una epidèmia catastròfica i imparable que va delmar considerablement tota la població a nivell mundial en aquella mateixa època. Fem al·lusió, efectivament, a la pesta negra, que l'any 1348 va causar la mort d'un nombre molt significant d'habitants d'aquestes alqueries musulmanes.

Over the centuries, two events, separated in time, had a significant impact on the population of Biniarroi, Mancor and its surroundings. However, one of these was actually not exclusive to the regions we are discussing today and affected the population worldwide. This was the outbreak of a catastrophic and unstoppable pandemic which decimated a large proportion of the population worldwide: the bubonic plague in 1348, which caused the death of a very significant number of inhabitants of these Muslim rural communities.

Hay dos hitos que, a lo largo de los siglos, y a pesar de estar muy distanciados en el tiempo, afectaron notablemente a la población de Biniarroi, Mancor y sus alrededores. No obstante, cabe señalar que una de ellas, en realidad, no fue exclusiva de las regiones a la que nos referimos, sino que se trata de una epidemia catastrófica e imparable que diezmó la población a nivel mundial en aquella misma época. Hacemos alusión, efectivamente, a la peste negra, que en el año 1348 causó la muerte de un número muy significativo de habitantes de estas alquerías musulmanas.

*Colgada al llit, quan la febre m'aferra
en la bonança tèbia del llençol,
em dol no poder veure com la terra
s'esponja dòcil sota el bes del sol
i com l'ocell que, des del pla a la serra,
desapareix brunzent endut pel vol.*

[...]

*Baixaré a l'horta plena de verdura
o cercaré la cinta del camí
que des de casa em porta a la clausura
del bosc que encara flaira a romaní,
per retrobar el silenci que m'augura
tots els versos que pugnen per florir.*

(Fragment del poema *Del llit estant*,
de Montserrat Vayreda)

*Buried in bed, when fever attacks me
in the warm comfort of my blanket,
it pains me to not be able to see how the earth
awakes quietly under the kiss of the sun
and how the bird disappears, from the plain to the mountains,
carried away by its flight.*

[...]

*I will go down to the orchard, full of greenery
or I will seek the path
which takes me from home to the edge
of the forest which still smells of rosemary,
to rediscover the silence which whispers to me
all the verses which are struggling to bloom*

(Fragment of the poem *Del llit estant*,
Montserrat Vayreda)

*Acostada en la cama, cuando la fiebre me agarra
en la bonanza tibia de la sábana,
me duele no poder ver cómo la tierra
se esponja dócil bajo el beso del sol
y cómo el pájaro que, desde la llanura hasta la sierra,
desaparece zumbante llevado por el vuelo.*

[...]

*Bajaré al huerto lleno de verdura
o buscaré la cinta del camino
que desde casa me lleva a la clausura
del bosque que todavía huele a romero,
para reencontrarme con el silencio que me augura
todos los versos que pugnan por florecer.*

(Fragmento del poema *Del llit estant*,
de Montserrat Vayreda)

Un segon fet molt destacat que afectà el llogaret de Biniarroi en el segle XVIII és el gran corriment de terres que devastà bona part del seu territori l'any 1721, i, concretament, durant els dies 22, 23 i 24 de març. Es tracta d'un succès confirmat per documents històrics, els quals certifiquen també que a aquest malaurat fenomen natural el precedí la aparició de nombroses fonts ufanes. No obstant això, els corriments de terres no afecaren en cap cas directament les cases de Biniarroi, les quals, de fet, segueixen deixant constància de la seva solidesa a dia d'avui.

The second historical event which affected the hamlet of Biniarroi during the 18th century was the catastrophic landslide which devastated a large portion of the territory in 1721, on March 22, 23 and 24. This event is documented in historical documents, which also testify how this unfortunate natural phenomenon was preceded by the emergence of many *fons ufanes*, phenomena unique to the Balearic Islands. However, the houses of Biniarroi were not directly affected by this landslide, and today still bear witness to their robustness and sturdiness.

Un segundo hecho muy destacado que afectó a la región de Biniarroi en el siglo XVIII es el gran corrimiento de tierras que devastó buena parte de su territorio en el año 1721, y, concretamente, durante los días 22, 23 y 24 de marzo. Se trata de una desgracia confirmada por documentos históricos, los cuales certifican también que a este desafortunado fenómeno natural lo precedió la aparición de numerosas fuentes ufanas.

En la *Història del poble de Mancor* que va escriure Mossèn Bernadí Mateu, es diu el següent, amb relació a aquest fet:

En el lloc de Biniarroi, on existeixen una font copiosa i molts d'hortets, al capvespre de dia 24 de març de 1721 va sorgir de l'interior de la terra una gran quantitat d'aigua, fins a l'extrem de formar un llac de grans proporcions; i, moments després, la terra es va enviar completament aquella gran quantitat d'aigua. A la matinada del dia següent es veié que la terra estava en moviment; que lliscava per la muntanya i a vegades s'amuntegava com l'aigua bullint; i que en aquest temible moviment els arbres s'arrancaven, les penyes es movien dels seus seients i els bancals s'esfondraven estrepitosament.

In Mossèn Bernadí Mateu's *Història del poble de Mancor*, this is how this event was described:

In the village of Biniarroi, where there is an abundant source of water and many orchards, on the evening of March 24, 1721 a large volume of water burst from under the ground, forming a large lake. Moments later, the ground had completely absorbed the water. The next morning, you could see the ground was moving; that it was sliding down the mountain and sometimes churning like boiling water; and in this harrowing movement trees were being uprooted, stones were dislodged and terraces crumbled noisily.

En la *Història del poble de Mancor* que escribió Mossèn Bernadí Mateu, se dice lo siguiente, en relación a este hecho:

En el lugar de Biniarroi, donde existen una fuente copiosa y muchos pequeños huertos, hacia la tarde del 24 de marzo de 1721 surgió del interior de la tierra una gran cantidad de agua, hasta el extremo de formar un lago de grandes proporciones; y, momentos después, la tierra se tragó completamente aquella gran cantidad de agua. A la madrugada del día siguiente se observó que la tierra estaba en movimiento; que se deslizaba por la montaña y a veces se amontonaba como el agua hirviendo; y que en este terrible movimiento los árboles se arrancaban, las peñas se movían de sus asientos y los bancales se hundían estrepitosamente.

Si parlem, però, de corriments de terres, hem de dir que, tot i ser el més famós i citat de tots -potser pel fet de ser el primer i, per tant, el que més va sorprendre i preocupar els biniarroiers-, el de 1721 no ha estat l'únic fenomen d'aquestes característiques que ha tingut lloc al llogaret de Biniarroi. I és que hi ha constància que, quasi un segle després del primer, l'any 1816, es va produir un segon corriment de terres a Biniarroi; que es va repetir també, amb manifestacions semblants, el 1857, afectant així mateix les immediacions d'aquest plàcid llogaret. Biniarroi va tremolar literalment en aquestes ocasions, si bé és important remarcar que en cap cas es van produir accidents ni morts com a conseqüència d'aquest ball de la terra a mercè de la força de l'aigua. Com tampoc hi va haver resultats greus quan, a l'any 1943, els fèrtils fonaments de Biniarroi i dels terrenys circumdants trontollaren novament i per últim cop.

Malgrat tot, i encara que hom pogués pensar el contrari, els lleials habitants d'aquest entranyable llogaret no van abandonar la seva llar en cap d'aques-

While the landslide of 1721 is the most famous and well-known landslide of all (possibly because it was the first ever, and as such, was a source of great surprise and concern for the inhabitants of Biniarroi), it was not the only landslide which affected the hamlet of Biniarroi. There are documented traces that, nearly one century later in 1816, there was a second landslide at Biniarroi; and another similar phenomenon in 1857, which affected the vicinity of this placid hamlet. Quite literally, Biniarroi shook on these occasions. However, the dance of the land at the hand of water did not lead to any fatalities or accidents. In 1943 the fertile foundations of Biniarroi and its surrounding hamlets shook again, for what is, to date, the most recent time.

Although one might assume otherwise, none of the loyal inhabitants of this charming hamlet abandoned their homes in those difficult times. What is more, in 1822, a couple of years after the first two landslides, the determined inhabitants of Biniarroi (whose names and lineage we men-

Si hablamos, sin embargo, de corrimientos de tierras, hay que decir que, aun siendo el más famoso y citado de todos -quizás por el hecho de ser el primero y, por tanto, el que más sorprendió y preocupó a los biniarroiers-, el de 1721 no ha sido el único fenómeno de estas características que ha tenido lugar en Biniarroi. Y es que hay constancia de que, casi un siglo después del primero, en el año 1816, se produjo un segundo corrimiento de tierras en Biniarroi; que se repitió también, con manifestaciones similares, en el año 1857, afectando así mismo las inmediaciones de este plácido *llogaret*. Biniarroi tembló literalmente en estas ocasiones, si bien es importante remarcar que en ningún caso se produjeron accidentes ni muertes como consecuencia de este baile de la tierra a merced de la fuerza del agua. Como tampoco hubo resultados graves cuando, en 1943, los fértiles cimientos de Biniarroi y de los terrenos circundantes se tambalearon nuevamente y por última vez.

A pesar de todo, y aunque cualquiera pudiera pensar lo contrario, los leales habitantes de este entrañable lugar no abandonaron su hogar en ninguna de

tes delicades ocasions. De fet, no hem d'oblidar que fou el 1822, després dels dos primers corriments de terra, quan els decidits biniarroiers -amb nom i llinatges abans apuntats- aixecaren la seva pròpia capella comptant només amb la seva força de voluntat i amb un impagable suport recíproc entre veïns.

tioned above) decided to erect their very own chapel with little more than their willpower and with invaluable and unconditional mutual support.

estas delicadas ocasiones. De hecho, no debemos olvidar que fue en 1822, después de los dos primeros corrimientos de tierra, cuando los decididos biniarroiers -con nombres y apellidos antes apuntados- levantaron su propia capilla contando únicamente con su fuerza de voluntad y con un impagable apoyo recíproco entre vecinos.

IV

UN PASSAT FÈRTIL;
UN FUTUR EN CONSTRUCCIÓ
A FERTILE PAST;
A FUTURE UNDER CONSTRUCTION
UN PASADO FÉRTIL;
UN FUTURO EN CONTRUCCIÓN

Actualment són deu les cases que han sobreviscut a les èpoques de bonança i a les inclemències que, alternadament, han teixit la història del resistent llogaret de Biniarroi. Ca'n Llobera, Son Patró, Ca Sa Xorca, Ca'n Gabriel de na Coloma, Ca'n Gabà, Ca'n Ros, Ca'n Xesc, Ca'n Silis, Can Patró, Ca'n Pau Carro i Son Nadal són els noms d'aquestes poques però imponents edificacions que, a dia d'avui, amb l'altivesa i la dignitat dels qui s'enfronten a la dificultat i la sobreviuen, segueixen presidint l'idílic paisatge biniarroier.

Ten houses have survived the passing of time, both the prosperous times and those of inclement weather, and forged the history of the resilient hamlet of Biniarroi. Ca'n Llobera, Son Patró, Ca Sa Xorca, Ca'n Gabriel de na Coloma, Ca'n Gabà, Ca'n Ros, Ca'n Xesc, Ca'n Silis, Can Patró, Ca'n Pau Carro and Son Nadal are the names of these few and yet imposing buildings which still today preside over the idyllic Biniarroi landscape, evoking the arrogance and dignity of those who have faced adversity and survived.

Actualmente son diez las casas que han sobrevivido a las épocas de bonanza y a las inclemencias que, alternadamente, han tejido la historia del resistente llogaret de Biniarroi. Ca'n Llobera, Son Patró, Ca Sa Xorca, Ca'n Gabriel de na Coloma, Ca'n Gabà, Ca'n Ros, Ca'n Xesc, Ca'n Silis, Ca'n Pau Carro, Can Patró y Son Nadal son los nombres de estas pocas pero imponentes edificaciones que, a día de hoy, con la altivez y la dignidad de los que se enfrentan a la dificultad y sobreviven a ella, siguen presidiendo el idílico paisaje biniarroier.

*De res no ens val l'enyor o la complanta,
ni el toc de displicant malenconia
que ens posem per jersey o per corbata
quan sortim al carrer. Tenim a penes
el que tenim i prou: l'espai d'història
concreta que ens pertoca, i un minúscul
territori per viure-la. Posem-nos
dempeus altra vegada i que se senti
la veu de tots solemnement i clara.
Cridem qui som i que tothom ho escolti.
I en acabat, que cadascú es vesteixi
com bonament li plagui, i via fora!,
que tot està per fer i tot és possible.*

Miquel Martí i Pol (1982)

*There is no use for longing and complaint,
 nor for the touch of lackadaisical melancholy
     that we wear as sweaters or ties
 when we go out onto the street. We barely have
     what little we have: our own
     space in history, and a minute
 parcel of land to live on. Let us stand once more
     and let our voices
     be heard, solemnly and clear.
 Let us shout who we are and let everyone listen.
     And in the end, may each of us dress
     as we please, and go into the world!
 For there, all yet remains to be done and everything is possible*

*De nada nos sirve la añoranza o la compasión
 ni el toque de displicente melancolía
 que nos ponemos por jersey o por corbata
 cuando salimos a la calle. Tenemos a penas
 lo que tenemos y basta: el espacio de historia
 concreta que nos corresponde, y un minúsculo
 territorio para vivirla. Pongámonos
 en pie otra vez y que se oiga
 la voz de todos solemnemente y clara.
 Gritemos quiénes somos y que todo el mundo lo escuche.
 Y al terminar, que cada uno se vista
 como buenamente le apetezca, y ¡vía foral!,
 que todo está por hacer y todo es posible.*

Biniarroi és avui una terra fèrtil i esplendorosa considerada i classificada com a bé d'interès paisatgístic i cultural. A Biniarroi, ubicat en el cor d'aquesta Mallorca verge i genuïna que és l'escenari oníric dels qui somien amb el paradís. En aquest llogaret, la vida passa entre bellesa i silenci; a un ritme a part. Com una regió que està al mateix temps a prop i lluny de tot -a prop dels recursos que ens ofereix la ciutat; lluny del tràfec que és inherent a ella-, Biniarroi segueix l'estela de la Mallorca més tradicional que enaltí l'escriptor Santiago Rusiñol en el seu homenatge titulat *Lilla de la calma*:

Today, Biniarroi is a fertile and magnificent land, and is classified as a place of cultural and scenic landscape. Biniarroi, located in the heart of this virgin and genuine Majorca, is the oneiric landscape of those who dream of paradise. Time passes amid beauty and silence, at a pace like nowhere else. Just as any other region which is both close to and far from everything (close to the resources offered by the city, and yet far away from traffic and commotion of the city), Biniarroi is marked by Majorcan tradition which writer Santiago Rusiñol praises in his homage titled *Lilla de la calma*:

Biniarroi es hoy una tierra fértil y esplendorosa considerada y clasificada como bien de interés paisajístico y cultural. En Biniarroi, ubicado en el corazón de esta Mallorca virgen y genuina que es el escenario onírico de los que sueñan con el paraíso. En este lugar, la vida pasa entre la belleza y el silencio; a un ritmo aparte. Como una región que está al mismo tiempo cerca y lejos de todo -cerca de los recursos que nos ofrece la ciudad; lejos del trasiego que le es inherente-, Biniarroi sigue la estela de la Mallorca más tradicional que enalteció el escritor Santiago Rusiñol en su homenaje titulado *Lilla de la calma*:

Llegidor amic: si pateixes de neurastènia, o et penses patir-ne, que ja és patir-ne; si estàs atabalat pels sorolls que ens porta la civilitat, per aquesta angoixa d'anar de pressa i d'arribar abans allà on no tenim feina; si els negocis t'han omplert de números allà on hi ha d'haver lo que en diem l'enteniment; si els cines t'han fet malbé la mecànica de la vista, i el bellugueig se t'ha fet crònic, i el desfici ja no et deixa viure, i vols gaudir un xic del repòs que es mereix en aquesta vida el que no ha fet mal a ningú, segueix-me a una illa que et diré, a una illa on sempre hi fa calma, on els homes no porten pressa, on les dones mai es fan velles, on no es malgasten ni paraules, on el sol hi fa més estada, i on fins la senyora Lluna camina més a poc a poc, encomanada per la mandra.

Aquesta illa, llegidor, és Mallorca.

Dear Friends and Readers, if you are or imagine you are a victim of neurasthenia, deafened and confused by the noise of our modern civilization and the urge to arrive more quickly at some place where you have nothing to do, and if business has filled with numbers the space in your brain that is intended for what we call intelligence; if the cinema has damaged your optic organism and the flickering has become chronic, and restlessness and worry will not let you live, and you want to enjoy a little of the rest to which anybody in this world is entitled who has done no harm to anyone – then follow me to an island where calm always reigns and men are never in a hurry, where the women never grow old, where words are not wasted, where the women never grow old, where words are not wasted, where the sun stays longer than anywhere else and the Lady on moves more slowly, sleepy with idleness.

This Island, dear Readers, is Majorca.

Leedor amigo: si padeces neurastenia, o crees padecerla, que ya es padecerla; si estás aturdido por los ruidos que nos trae la civilidad, por esa angustia de ir de prisa y de llegar antes allí donde no tenemos trabajo; si los negocios de han llenado de números allí donde tiene que haber lo que llamamos entendimiento; si los cines te han perjudicado la mecánica de la vista, y el parpadeo se te ha cronificado, y el desasosiego ya no te deja vivir, y si quieres disfrutar de un poco del reposo que se merece en esta vida el que no ha hecho daño a nadie, sígueme a una isla que te diré, a una isla donde siempre hay calma, donde los hombres no tienen prisa, donde las mujeres jamás envejecen, donde no se derrochan ni palabras, donde el sol hace una estancia más larga, y donde hasta la señora Luna camina más lentamente contagiada por la pereza.

Esta isla, leedor, es Mallorca.

Biniarroi obre les portes a tot aquell nouvingut decidit a tenir-ne cura; a valorar-ne l'essència; a reconstruir els seus fonaments tot recordant la seva història. Perquè Biniarroi té història; una; la seva; un passat amb reminiscències de rondalla popular; modest i grandiós; de petites obres i esperances grans; d'arrels sòlides i lligams ferms envers una terra que, com totes les terres, no seria més que verdor, pols i pedres si algú no decidís sembrar-hi la llavor de l'estimació i del compromís que recorre les entranyes i arriba a l'ànima.

Biniarroi opens its doors to all those who are willing to respect it; to value its essence, to rebuild its foundations while preserving and honouring its history. Biniarroi is steeped in history; it is unique; has a past reminiscent of folk tales; is both modest and grandiose; is a place of small feats and great hopes; is firmly rooted and has strong ties to a land which, as any land, would be nothing more than greenery, dust and stones had no one decided to sow the seed of esteem and commitment which runs through its veins and touches the very soul.

Biniarroi abre las puertas a todo aquel recién llegado decidido a cuidarlo; a valorar su esencia; a reconstruir sus cimientos recordando siempre su historia. Porque Biniarroi tiene historia; una, la suya; un pasado con reminiscencias de rondalla popular; modesto y grandioso; de pequeñas obras y grandes esperanzas; de raíces sólidas y vínculos firmes con respecto a una tierra que, como todas las tierras, no sería más que verde, polvo y piedras si alguien no decidiera sembrar allí la semilla del cariño y del compromiso que recorre las entrañas y llega al alma.

